

Laatutarha-ohjeiston käyttöönotto marjataloilla

Luentopäivä 16.3.2010

Yrityspuisto Futuria

Sirkka Malkki

Luennon sisältö

- Miksi kannattaa ottaa käyttöön Laatutarha-ohjeisto?
- Mitä Laatutarha-ohjeisto pitää sisällään?
- Laatutarha-ohjeiston auditointi tiloilla
- Yleisimmät puutteet Laatutarha-ohjeiston toteuttamisessa tiloilla
- Työntekijöiden työhön perehdyttäminen

Tavoitteet

- Varmistaa puutarhatuotteiden laatu ja turvallisuus
- Minimoida ympäristökuormitus
- Taata työntekijöille hyvät työolot
- Parantaa tuotteiden jäljitettävyyttä
- Vaikeuttaa kasvisten alkuperämaahuijauksia
- Auttaa puutarhayrityksiä täyttämään markkinoiden odotukset ja lainsäädännön edellyttämät kirjaukset ja toiminnot

Käytön edut

- Mahdollistaa sirkkalehtilipulla merkittyjen kasvisten tuotannon
- Kuluttajat luottavat sirkkalehtilippumerkkiin ja tuntevat sen hyvin
- Merkki viestii alkuperästä, laadusta ja turvallisuudesta
- Merkkiä käyttävä yrittäjä hyötyy muidenkin tuoteryhmien mainonnasta, jossa sirkkalehtilippu on näkyvissä
- Kauppa suosii merkkituotteita

Sirkkalehtilippumerkin käyttö

- Käyttö maksutonta
- Merkin käyttäjät osallistuvat oman tuoteryhmänsä mainoskampanjan rahoitukseen
- Valtion rahan käyttö merkin mainostamiseen kiellettyä
- Viljelijä on Kotimaiset Kasvikset ry:n koulutusten ja tiedotuksen piirissä.
- Viljelijä sitoutuu Laaturaha-ohjeiston noudattamiseen.
- Osa kauppaketjuista edellyttää merkin käyttöoikeutta omilta sopimustuottajiltaan (esim. Ruokakesko)

Ohjeet jaettu kahteen tasoon

1. Pakolliset vaatimukset

- yrityksen täytettävä ne aina

2. Suositukset

- yrityksen täytettävä vapaavalintaisesti vähintään 10 eri kohtaa
- Käsittää avomaan- ja kasvihuoneviljelyn
- Jatkoa **Hyvät tuotantomenetelmät** –ohjeistolle
- Pitkälti EurepGAP-ohjeiston kaltainen

Laatutarha-ohjeiston sisältö

- Viljelypaikka ja tuotantotilat
- Kastelu ja lannoitus
- Kasvinsuojelu
- Korjuun jälkeiset toimenpiteet
- Energian käyttö (suosituksia)
- Ympäristövaikutukset

Laatutarha-ohjeisto sisältö

- Pakkaamo- ja tuotantotilojen hygienia (omavalvontakuvaus)
- Dokumentointi ja jäljitettävyys
- Työterveys ja turvallisuus (Työsuojelun toimintaohjelma)
- Yrityksen järjestelmällinen kehittäminen

A1. Viljelypaikka ja tuotantotilat

- Otetaan huomioon mahdollinen yhdyskuntaliitteiden käyttö (5 vuoden varoaika)
- Peltolohkon aiempi viljelykäyttö ja viljeltävän kasvilajin vaatimukset
- Maan kasvukunnon havainnointi ja mittaaminen

A2 Lannoitus

- Perustuu lannoitesuunnitelmaan
- Seuranta maa- tai puristeanalyysien avulla
- Lannoitteet säilytettävä asianmukaisesti
- Lannan patterivarastoinnissa vältettävä valumia
- Varmistuttava, etteivät ostettujen lannoitevalmisteiden haitallisten metallien ja haitta-aineiden enimmäispitoisuudet ylity
- Lannoitevalmisteiden taudinaiheuttajien ja muiden mikro-organismien enimmäismäärät eivät saa ylittää lannoitevalmisteille annettuja ohjearvoja

A2 Lannoitus jatkuu

- Kompostoimatonta karjanlantaa ei saa käyttää syötävälle tuotteille viljelyvuonna
- Lannan sisältämät ravinteet otetaan huomioon lannoitesuunnittelussa
- Lantaa ei saa levittää routaantuneeseen eikä veden kyllästämään maahan
- Lannoitelevittimien toiminta ja levitystarkkuus tarkistettava vuosittain

A2 Kastelu

- Kasteluvesi ei saa vaarantaa tuotteiden ja niistä saatavien elintarvikkeiden turvallisuutta
- Aistinvaraisesti arvioitava veden hajua, väriä ja sinilevien määrää
- Kasvien syötävien osien pinnoille tuleva vesi tutkittava vähintään kolmen vuoden välein
- Ei saa sisältää *Escheria coli* –bakteereita, suolistoperäisiä enterokokkeja, poikkeavaa väriä, hajua tai sinilevien massaesiintymää
- Kasteluv veden analysointi teetettävä luotettavassa laboratoriossa

A4 Korjuun jälkeiset toimenpiteet

- Varastossa tuotteiden säilyttävä tuoreina ja puhtaina
- Tuotteiden käsittely säteilyttämällä, kemikaaleilla ja vahoilla kielletty
- Tuotteiden kauppakunnostus EU:n kasvisten laatuvaatimusten ja Kotimaiset Kasvikset ry:n lajittelusuositusten mukaan
- Tuotteiden jäähdytys ennen niiden toimittamista asiakkaille
- Viljelmällä varmistetaan, että tuotteet oikein lajiteltu
- Kuljetuslämpötila tuotteille sopiva
- Tuotteiden takaisinvetosuunnitelma laadittu

A5. Energian käyttö

- Lämpöenergian lähteenä suositaan kotimaisia uusiutuvia polttoaineita tai teollisuuden ylijäämäenergiaa
- Tuotteet jäähdytetään mahdollisimman energiatehokkaasti

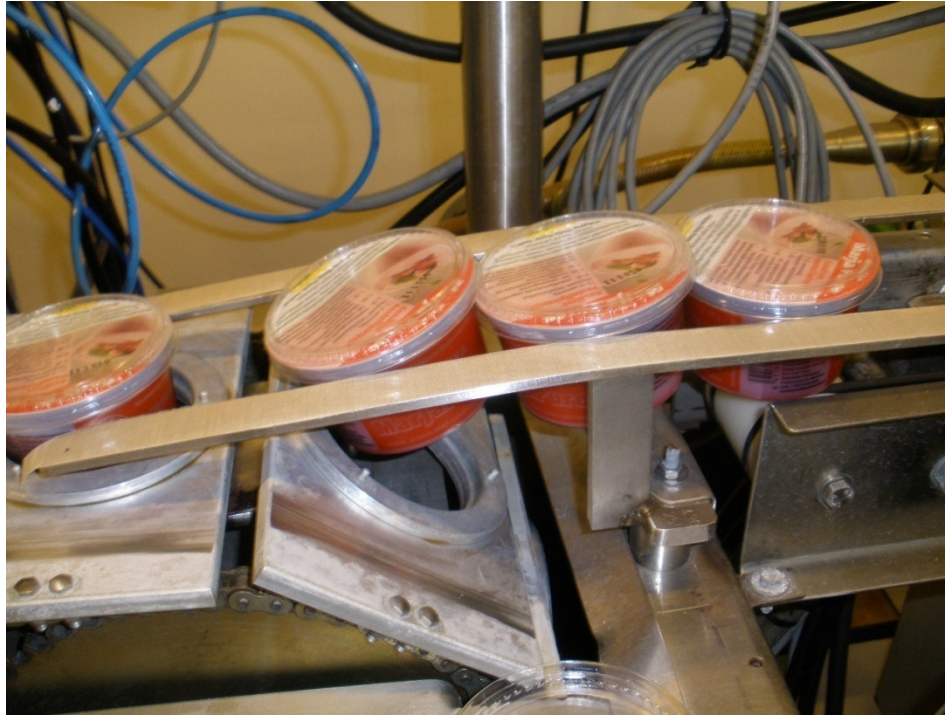
A6 Ympäristövaikutukset

- Huolehditaan tuotantoympäristön siisteydestä
- Käsitellään eri jätejakeet asianmukaisesti
- Kasvijätekompostista ei saa aiheutua ravinnehuuhtoutumia pinta- eikä pohjavesiin
- Noudatetaan pohjaveden pilaantumiskiellosta annettua lainsäädäntöä peltolohkoja valittaessa
- Materiaalivalinnoilla vähennetään tuotannosta syntyvän jätteen määrää
- Ylläpidetään ympäristön monimuotoisuutta
- Maanpäällisten polttoainesäiliöiden valumat estetään
- Ravinteiden huuhtoutumista pelloilta vesistöön vähennetään

A3 Kasvinsuojeluaineiden varastointi ja inventointi

- Laaditaan kirjallinen yhteenveto varastossa olevista aineista ja niiden määristä
- Kasvinsuojeluainevarasto merkitään varoituskyltillä
- Kasvinsuojeluvaraston inventointi 1 krt/a
- Poistetaan aineet, joiden käyttö kielletty > ongelmajätteitä
- Varmistetaan varaston tuuletus ja välttämättömien ensiapuvälineiden saatavuus

B Pakkaamo- ja tuotantotilojen hygienia

**Käsitellään
”Omavalvontakuvaus”-
esityksen yhteydessä**

C Dokumentointi ja jäljitettävyys

- Tuotannollisista toimenpiteistä ja tuotantopanosten määristä pidetään kirjaa
- Laaditaan kuvaus tuoteturvallisuusriskien hallinnasta
- Säilytetään tieto toimitetuista tuotteista ja niiden määränpäästä tai ostajasta
- Säilytetään ne kasveista otettujen näytteiden sekä mahdollisten muiden näytteiden tulokset, jotka liittyvät tuoteturvallisuuteen
- Säilytetään vesitutkimustulokset
- Tuote-erät merkitään tukkupakkauksiin liittyvillä tunnisteilla jäljitettävyyden varmistamiseksi viljelmälle tai pakkaamon saakka

C. Dokumentointi ja jäljitettävyys

- Pakkaamon varmistettava, että sopimusviljelijät viljelevät tuotteensa Laatutarha-ohjeiden mukaan
- Tuote-erän pakkausajankohta merkitään tukku-pakkaukseen
- Koneiden, laitteiden sekä mittareiden huollot, säädöt ja kalibroinnit kirjataan muistiin
- Kasvinsuojeluainevaraston inventoinnista laaditaan yhteenveto
- Ylläpidetään rekisteriä uusien työntekijöiden perehdyttämisestä

C. Dokumentointi ja jäljitettävyys

- Kirjataan tiedot henkilökunnan suorittamasta koulutuksesta
- Tuotevaraston lämpötila- ja kosteuspitoisuuden mittaustulokset

D Työterveys ja turvallisuus

- Uusien työntekijöiden työhön perehdyttäminen
- Tunnistetaan vaaranpaikat työssä ja työpaikalla
- Ohjeistus onnettomuuden ja tapaturman varalle
- Tauottaminen työskenneltäessä elimistöä rasittavassa lämpötilassa
- Työtehtävien jako erityisryhmät huomioiden
- Käytetään suojaimia niitä vaativissa työtehtävissä
- Varoitustaulu kasvinsuojeluvarastoon
- Koneet ja laitteet oltava turvallisia käyttää

D2 Työterveys ja turvallisuus

- Ensiaputaidot oltava osalla henkilöstöä
- Tapaturmat ja läheltä piti tilanteet kirjataan ylös, analysointi riskien pienentämiseksi
- **Sisältyy Työsuojelun toimintaohjelmaan**

E. Yrityksen järjestelmällinen kehittäminen

- Yritykselle laaditaan pitkän aikavälin suunnitelma tavoitteineen
- Luodaan oma käytäntö asiakaspalautteen läpikäynnille (kirjaaminen, nopea reagointi, virheistä oppiminen)
- Asiakasanalyysi yrityksen kehittämiseksi
- **Laadun seuranta ja jäämävalvonnan tulosten keruu sekä analysointi määräajoin**
- Kotimaisten Kasvisten, Tullilaboratorion ja Elintarviketurvallisuusviraston näytteenottotulokset analysoitava

E. Yrityksen järjestelmällinen kehittäminen

- Tuotantoa ja muuta toimintaa mitataan ja arvioidaan säännöllisesti
- Talouden säännöllinen seuranta
- Tieto-taidon ylläpitäminen >jatkuva kouluttaminen
- Työntekijät mukana yrityksen kehittämisessä
- Työntekijöiden osaamisen kartoitus
- Täsmäkoulutusta työntekijöille

Laatutarha-ohjeiston auditointi

- 138 marjatilaa (yht. 750 sopimusta) on tehnyt sopimuksen merkin käytöstä
- Marjajaloja auditoitu 7 kappaletta
- Auditointi Kotimaiset Kasvikset ry:n valtuuttama henkilö, joka on osallistunut KK ry:n järjestämään auditointikoulutukseen
- Sirkkalehtilippu-merkin käyttö edellyttää pakollista markkinointimaksua (50 €/ha marjajaloilla)
- Auditointi maksaa 400 € + matkakulut + alv
- Auditointiin saatavana Rikalan säätiön tukiraha 244 €/tila.
- Tilojen/pakkaamojen auditointi saattaa tulla pakolliseksi

Laatutarha-ohjeiston kriittiset pisteet

- Työvoima perehdytetään työhönsä ja perehdytyksestä tehdään raportti (D1)
- Kasvinsuojeluainevarasto merkitään varoituskyllillä (D9)
- Tuote-erän pakkausajankohta merkitään tukku-pakkauksiin (C8)
- Laadunseurannan ja jäämävalvonnan tulokset kerätään ja käydään läpi (E4)
- Yrityksessä on tehty ajan tasalla oleva omavalvontakuvaus (C2)
- Keskeisten koneiden ja laitteiden huolto ja kirjanpito siitä (D10)

Tietoa Laaturaha-ohjeistosta

- **Laaturaha-ohjeisto**, <http://www.kasvikset.fi>
- **Viljelijän tukimateriaali**
http://www.kasvikset.fi/Suomeksi/Ammattilaisille/Viljely/Laaturaha-ohjeisto/Viljelijoiden_tukimateriaali

Työhön perehdyttäminen

- Perustuu Työsuojelulakiin
- Toimenpiteitä, joiden avulla uusi työntekijä oppii tuntemaan työpaikkansa, sen tavat, ihmiset ja työnsä sekä siihen liittyvät odotukset
- Tavoitteena lisätä henkilöstön osaamista, parannetaan laatua, tuetaan työssä jaksamista ja vähennetään työtapaturmia ja poissaoloja
- Koskee kaikkia työntekijöitä

Hyödyt

- Oppiminen tehostuu ja oppiaika lyhenee.
- Myönteinen suhtautuminen työhön ja työyhteisöön lisäävät työhön sitoutumista.
- Perehdyttävälle ja asiakkaille syntyy myönteinen yrityskuva.
- Virheet ja niiden korjaamiseen kuluva aika vähenevät.
- Turvallisuusriskit vähenevät, kun uusi työntekijä tunnistaa työn ja työympäristön vaarat ja osaa toimia oikein niiden poistamiseksi tai vähentämiseksi.
- Poissaolot ja vaihtuvuus vähenevät.
- Kustannuksia säästyy erilaisten häiriötekijöiden vähentyessä.

Lisätietoa työhön perehdyttämisestä

- **Marjanpoimijoiden perehdyttämisvideo** (suomi, englanti, viro, venäjä) <http://www.sisa-savonseutuyhtyma.fi>
- [/www/fi/elinkeinopalvelut/marjaosaamiskeskus/Perehdytys.php](http://www.fi/elinkeinopalvelut/marjaosaamiskeskus/Perehdytys.php)
- **Vierastyövoima puutarha- ja maataloustuotannossa perehdyttämiskäytäntöjen kehittäminen – hanke**
 - MTT ja TTS- tutkimus toteuttavat
 - opas valmistuu 3/2010 (markku.latti@tts.fi)
- **Työhön perehdyttäminen ja opastus – ennakoivaa työsuojelua.** TTK. 8 s.
http://www.tyoturva.fi/files/800/Tyohon_perehdyttaminen_2009.pdf

KIITOS!

Täydentävät ehdot

Kasteveden käyttöön tarvittava lupa

- Kun vettä käytetään kasteluun, tulee selvittää ympäristölupaviranomaiselta, tarvitaanko siihen vesilain (264/1961) mukaista vedenottolupaa.
- Lupaehtojen noudattaminen kuuluu täydentäviin ehtoihin, jos lupa tarvitaan.

Täydentävät ehdot

Lakisääteiset hoitovaatimukset

Ympäristöön liittyvät

- Maatalouden nitraattipäästöjen ehkäiseminen
- Puhdistamolietteen maatalouskäyttöä koskevat vaatimukset
- Pohjaveden suojelua koskevat vaatimukset
- Luontotyyppien ja lajien suojelua koskevat vaatimukset erityisesti Natura 2000 –alueilla; luonto- ja lintudirektiivit